

НОРВЕЗЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ІСТОРІЇ ОСВІТИ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4230>

БЕРЕЗІВСЬКА Лариса Дмитрівна

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
директор Державної науково-педагогічної
бібліотеки України
імені В.О. Сухомлинського,
м. Київ, Україна

МІХНО Олександр Петрович

доктор педагогічних наук, старший
науковий співробітник, директор
Педагогічного музею України,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті висвітлено особливості підготовки й проведення норвезько-українського наукового семінару з історії освіти, який відбувся 13 грудня 2022 р. у форматі онлайн-зустрічі на платформі Zoom з ініціативи норвезької вченої Брит Марі Говланд (Brit Marie Hovland), професорки VID Specialized University (Осло, Норвегія). Констатовано, що науковим імпульсом до проведення семінару стала участь українських учених — істориків освіти Лариси Березівської і Олександра Міхна у Міжнародній конференції «Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects» / «Історії освітніх технологій. Культурні та соціальні виміри педагогічних об'єктів» (31 серпня — 6 вересня 2022 р., Мілан, Італія). Аргументовано, що міжнародна діяльність ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського і Педагогічного музею України в умовах воєнного стану є складником протидії російській агресії. Адже українські науковці, висвітлюючи теми у своїх виступах, інформують зарубіжних колег про стан освіти і культурної спадщини в Україні, про зміни у тематиці досліджень з історії освіти, про особливості діяльності українських учених під час війни. Відзначено, що окреслена міжнародна діяльність відбувається у межах багаторічної творчої співпраці ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського і Педагогічного музею України й спрямована на реалізацію Стратегії інтернаціоналізації НАПН України на 2021-2025 рр.

Ключові слова: міжнародна діяльність; протидія російській агресії; історія освіти; ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського; Педагогічний музей України.

Нині, під час повномасштабної російсько-української війни, коли наша держава героїчно протистоїть агресору, українські освітяни та науковці працюють у надскладних умовах, усіма можливими засобами, спираючись на свої знання і наукові напрацювання, протидіють російським загарбникам, зокрема, беруть участь у міжнародних наукових заходах, аби доносити світові правду про цю війну.

В умовах воєнного стану значно активізували міжнародну діяльність ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського НАПН України (далі ДНПБ) і Педагогічний музей України (далі ПМУ) — інституції соціальної пам'яті, завдання яких полягає у збереженні, вивченні та популяризації української національної педагогічної спадщини.

Так, 13 грудня 2022 р. відбувся норвезько-український науковий семінар з історії освіти (у форматі онлайн-зустрічі на платформі Zoom).

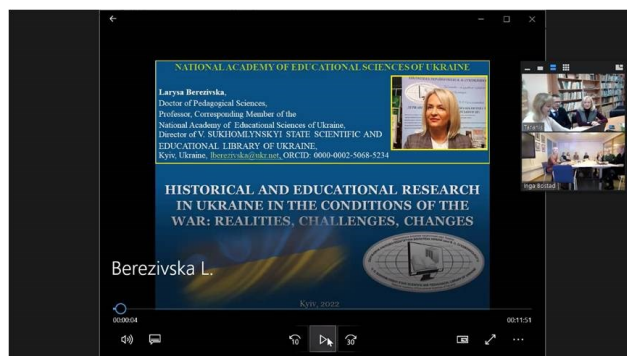

Проведення заходу ініціювала Бріт Марі Говланд (BritMarieHovland), професор VID Specialized University (Осло, Норвегія), запросивши до участі українських науковців — істориків освіти, вчених НАПН України Ларису Березівську і Олександра Міхна. Модерувала захід професор Інга Бостад (IngaBostad), керівник дослідницької групи HumStud (дослідження гуманності в педагогіці).

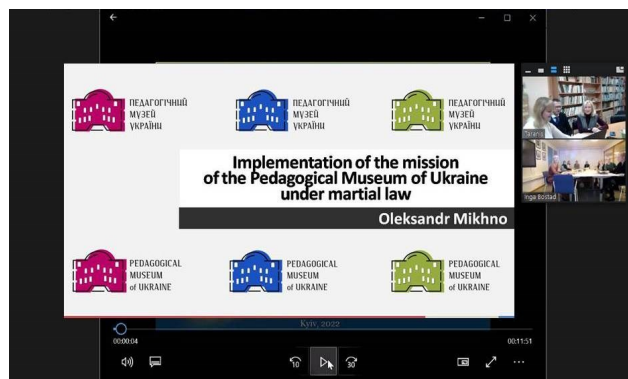

На семінарі виступила Л. Березівська, директор ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України. У відеопрезентації «Historical and educational research in Ukraine in the conditions of the war: realities, challenges, changes» / «Дослідження з історії освіти в Україні в умовах війни: реалії, виклики, зміни» вона представила діяльність наукової бібліотеки та окреслила зміни у наукових дослідженнях, зумовлені необхідністю підтримання національної єдності, формування громадянської позиції тощо (Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, 2022b).

Міхно О., директор Педагогічного музею України, доктор педагогічних наук, ознайомив учасників семінару з презентацією «Implementation of the

mission of the Pedagogical Museum of Ukraine under martial law» / «Реалізація місії Педагогічного музею України в умовах воєнного стану», у якій наголосив на особливостях діяльності під час повномасштабної війни рф в Україні (Педагогічний музей України, 2022b).

У процесі наукової дискусії норвезьких вчених цікавили такі питання: тлумачення українськими вченими поняття «педагогічна спадщина»; як в Україні заохочуються наукові дослідження з історії освіти; як розв'язують питання академічної свободи; чи є зміни в навчальних програмах українських шкіл через російську агресію та ін. (Національна академія педагогічних наук України, 2022).

Норвезькі науковці дуже зацікавилися Україною, розвитком історії української освіти, зокрема Бріт Марі Говланд так відгукнулася про семінар: «Уроки війни з України. Шановні Олександр та Ларисо! Щиро дякую за інформативну, приголомшливу та зворушливу презентацію про ситуацію, в якій ви опинилися, для дослідницької групи HumStud (дослідження гуманності в педагогіці) в UiO, яку очолює професор Інга Бостад. Пишаюся тим, що ми змогли провести цю зустріч, і впевнена, що це початок академічної та професійної співпраці Осло-Київ та спільної подорожі в історію освіти та педагогічних закладів».

Проведення цього важливого заходу має свою передісторію. Своєрідним науковим імпульсом

Brit Marie Hovland

Lessons of war from Ukraine.

Dear **Oleksandr** and **Larysa**!

Thank you ever so much for the informative, shocking and touching presentation about the situation you are in to the research group HumStud (Humanity studies in pedagogy) at UiO headed by professor **Inga Bostad**. I am proud that we were able to have this meeting, and I am confident this being the start of an academic and professional Oslo-Kyiv collaboration and joint journey into history of education and pedagogical institutions.

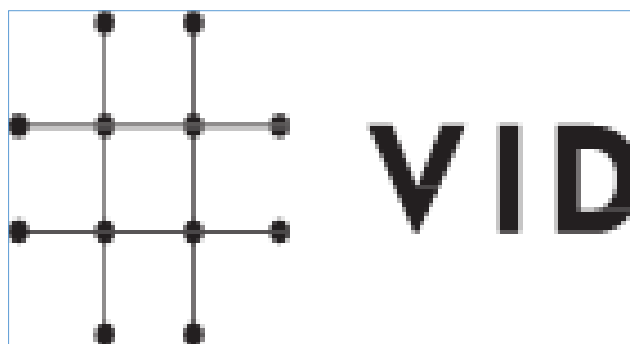
до норвезько-українського семінару стала Міжнародна конференція «Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects» / «Історії освітніх технологій. Культурні та соціальні виміри педагогічних об'єктів», організована Всесвітньою міжнародною асоціацією істориків освіти ([The International Standing Conference for the History of Education — ISCHE](#)) на базі Католицького Університету Святого Серця (31 серпня — 6 вересня 2022 р., Мілан, Італія). Доповіді Л. Березівської та О. Міхна у форматі відеопрезентацій було продемонстровано в межах роботи онлайн-сесій «Обсерваторія історії освіти» та «Освітні медіа» (Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, 2022а; Педагогічний музей України, 2022а). Тези доповідей опубліковано у збірнику матеріалів конференції (Berezivska, 2022; Mikhno, 2022). У конференції брала участь норвезька вчена Бріт Марі Говланд, яка й ініціювала проведення норвезько-українського семінару.

У такий спосіб, протягом воєнного 2022 р. одним із важливих напрямів роботи ДНПБ і ПМУ стала міжнародна діяльність. Незважаючи на віртуальну участь, ми мали змогу обмінюватися думками під час наукових дискусій, збагатилися новими знаннями, зокрема про актуальні теми, особливості досліджень з історії освіти у світовому науковому просторі. Окрім висвітлення заявлених тем, значну увагу було приділено сьогодні, зокрема стану освіти і культурної спадщини України під час війни, особливостям діяльності українських учених в умовах воєнного стану, змінам у тематиці досліджень з історії освіти, протидії російській агресії. Безумовно, ми подякували зарубіжним колегам за підтримку і допомогу Україні у ці складні часи.

Додамо, що важливою особливістю окресленої міжнародної діяльності є те, що вона відбувається у межах багаторічної плідної творчої співпраці ДНПБ та ПМУ й спрямована на реалізацію

Стратегії інтернаціоналізації НАПН України на 2021-2025 рр. (Курбатов, 2021).

Міжнародна діяльність і надалі буде одним із важливих напрямів роботи ДНПБ і ПМУ. Так, у 2023 р. заплановано участь у кількох зарубіжних наукових заходах, зокрема у Міжнародній конференції «A Child in Times of Need and in Hope. Overcoming the Distress of War, Epidemics, and Social, Psychological, and Physical Handicaps in Children and Youths» / «Дитина в часи біди та в надії. Подолання лиха війни, епідемій, соціальних, психологічних і фізичних вад у дітей та молоді», яка відбудеться 19-20 червня 2023 р. у Празі у [Національному педагогічному музеї-бібліотеці імені Я.А. Коменського](#).

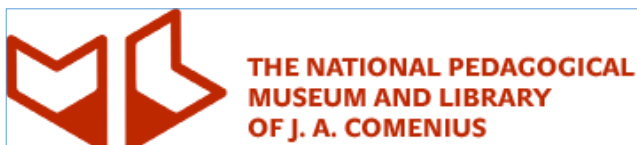
Довідково:

VID Specialized University / Спеціалізований університет VID — акредитований приватний заклад вищої освіти — проводить освіту та дослідження в галузі охорони здоров'я, соціальних і освітніх наук, управління і теології; пропонує близько 50 навчальних програм на рівнях бакалавра, магістра та доктора філософії. Мета VID — розвиватися як національний заклад через регіональну співпрацю. Університет має кампуси в Осло, Бергені, Ставангері, Санднесі та Тромсе. Сайт: <https://www.vid.no/>

The International Standing Conference for the History of Education (ISCHE) / Міжнародна постійна конференція з історії освіти — академічне товариство, засноване 1978 р. з метою сприяння дослідженням і зміцненню інтелектуального обміну та співпраці між істориками освіти в усьому світі. ISCHE на своєму вебпорталі роз-

містила звернення проти війни і висловила підтримку українському народові: <https://www.ische.org/isches-call-for-peace/>. З ініціативи організаторів участь українських дослідників була безплатною, за що ми їм щиро вдячні.

The National Pedagogical Museum and Library of J. A. Comenius / Національний педагогічний музей-бібліотека Я.А. Коменського — один із найстаріших музеїв Чеської Республіки (заснований 1892 р.). Це великий загальнонаціональний дослідницький центр, який зосереджується на історії чеського шкільництва і педагогіки у зв'язку з життям та творчою спадщиною Яна Амоса Коменського. Сайт: <http://www.pedagogicalmuseum.com/>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (2022а, 7 вересня). *Міжнародна конференція «Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects» «Історії освітніх технологій. Культурні та соціальні виміри педагогічних об'єктів»*. <https://dnrb.gov.ua/ua/?news=31843>
- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (2022b, 13 грудня). *Норвезько-український науковий семінар з історії освіти*. <https://dnrb.gov.ua/ua/?events=32845>
- Курбатов, С.В. (2021). Про затвердження стратегії інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 роки: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 18 березня 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1), 1-7. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-2-4>
- Національна академія педагогічних наук України (2022, 15 грудня). *Норвезько-український науковий семінар з історії освіти*. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2907/>
- Педагогічний музей України (2022а, 5 вересня). *Участь у 43-й Міжнародній конференції ISCHE «Історії освітніх технологій. Культурні та соціальні виміри педагогічних об'єктів»*. <https://cutt.ly/J02yGu2>
- Педагогічний музей України (2022b, 15 грудня). *Норвезько-український науковий семінар з історії освіти*. <https://cutt.ly/802yWXQ>
- Berezivska, L. (2022). Tendencies In The Development Of The History Of Education In Ukraine: International Discourses. In S. Polenghi & A. Debè (Eds.), *Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects, August 31 — September 6, 2022, Milan, Italy, Book of Abstract* (p. 449). Pensa Multi Media Editore s.r.l. <https://cutt.ly/t02yzA7>
- Mikhno, O. (2022). The Phenomenon of the Pedagogical Profile of a Student: from Ushinsky to Sukhomlinsky. In S. Polenghi & A. Debè (Eds.), *Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects. August 31 — September 6, 2022, Milan, Italy, Book of Abstract* (pp. 347-348). Pensa Multi Media Editore s.r.l. <https://cutt.ly/g02t3wS>

NORWEGIAN-UKRAINIAN SCIENTIFIC SEMINAR ON THE HISTORY OF EDUCATION

Larysa Berezivska

DSc in Pedagogy, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Director, V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleksandr Mikhno

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Director, Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article highlights the preparation and holding of the Norwegian-Ukrainian scientific seminar on the history of education, which took place on December 13, 2022, in the format of an online meeting on the Zoom platform at the initiative of the Norwegian scientist Brit Marie Hovland, professor of VID Specialized University (Oslo, Norway). It has been stated that the scientific impetus for the seminar was the participation of Ukrainian scientists — historians of education Larysa Berezivska and Oleksandr Mikhno in the International Conference “Histories of Educational Technologies: Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects” (August 31 — September 6, 2022, Milan, Italy). It has been argued that the international activity of V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine and Pedagogical Museum of Ukraine in martial law conditions is a component of countering russian aggression. After all, during the speeches of the Ukrainian scientists on the stated topics, foreign colleagues become informed about the state of education and cultural heritage in Ukraine, changes in the topic of research on the history of education, the specifics of the Ukrainian scientists' activities during the war. It has been noted that the outlined international activity is taking place within the framework of long-term creative cooperation of V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine and Pedagogical Museum of Ukraine, and it is aimed at the implementation of the Strategy of Internationalisation of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine for 2021-2025.*

Keywords: *international activity; opposition to russian aggression; history of education; V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine; Pedagogical Museum of Ukraine.*

Дата публікації: 28 грудня 2022 р.